

JANINA FORNALIK¹, JAKUB ZIĘTEK²

Rewolucja technologiczna w podatkach

Streszczenie

Publikacja dotyczy szeroko rozumianej rewolucji technologicznej w zakresie rozliczeń podatkowych, która obecnie dokonuje się na całym świecie, również w Polsce. Praca została podzielona na części. Poszczególne części wskazują i opisują zarówno stan obecny, czynniki zmianotwórcze, jak również obecnie postępujące zmiany zarówno w Polsce, jak i na świecie. Praca ma na celu analizę i opis możliwości, które wynikają z automatyzacji rozliczeń podatkowych oraz określenie kierunków potencjalnych zmian w przyszłości.

Słowa kluczowe: JPK, rewolucja technologiczna w podatkach, analiza danych podatkowych, rozliczanie podatków, podatki, VAT, CIT, ERP

¹ Janina Fornalik – doradca podatkowy; e-mail: janina.fornalik@mddp.pl; ORCID: 0000-0001-9015-5214.

² Jakub Ziętek – doradca podatkowy; e-mail: jakub.zietek@mddp.pl; ORCID: 0000-0001-6273-5414.

JANINA FORNALIK, JAKUB ZIĘTEK

Tax technology revolution

Abstract

This paper concerns a broader technological revolution which is currently happening all around the world, including Poland, in terms of tax return completion. The paper is divided into parts. The individual parts indicate and describe the current state, change-causing factors as well as the changes progressing currently both in Poland and the world. The purpose of this paper is to analyse and describe the possibilities resulting from the automation of the tax returns completion process and to determine the directions of potential changes in the future.

Keywords: JPK, technological revolution in taxes, analyse of taxes data, doing taxes, taxes, VAT, CIT, ERP

Stan obecny w Polsce i czynniki zmianotwórcze

Zmiany technologiczne i wiążące się z nimi konsekwencje dotknęły już wszystkich dziedzin życia. Również na polu rozliczania podatków dokonują się ogromne zmiany spowodowane postępowaniem technologicznym i możliwością przetwarzania potężnych zbiorów danych zarówno przez podatników, jak i organy podatkowe.

Do niedawna w Polsce można było zauważyć znaczne dysproporcje pomiędzy wykorzystaniem technologii przez podatników oraz przez organy podatkowe. Organy podatkowe, do momentu wprowadzenia raportowania w formie jednolitych plików kontrolnych [dalej: JPK], w sposób bardzo ograniczony wykorzystywały możliwości, jakie daje analiza plików cyfrowych i możliwość przetworzenia praktycznie nieograniczonych zbiorów danych. Natomiast podatnicy, w szczególności ci najwięksi lub wchodzący w skład międzynarodowych grup kapitałowych, wykorzystywali już technologię zarówno do zarządzania przedsiębiorstwem, jak i do rozliczania podatków.

Podatnicy wykorzystywali do tej pory zarówno proste programy, ułatwiające bieżące rozliczanie podatków lub automatyzujące dokonywanie powtarzających się czynności (np. weryfikacji zastosowanego kursu), jak i bardziej skomplikowane narzędzia obejmujące swoim zakresem nawet zarządzanie całym przedsiębiorstwem, tzw. systemy ERP³. Zintegrowane lub modułowe systemy ERP były i są w Polsce bardzo powszechne i pomagają podatnikom zarówno w rozliczaniu podatków, jak i ogólnym zarządzaniu przedsiębiorstwem⁴.

Na wstępie istnieje konieczność rozróżnienia fakultatywnego wykorzystania technologii w rozliczaniu podatków przez podatników spowodowanego chęcią uproszczenia i automatyzacji procesów od przymusowego wykorzystania technologii w rozliczaniu podatków spowodowanego zmianami w prawie wymuszającymi od podatników konkretny sposób rozliczania podatków lub ich raportowania.

Należy wskazać, że w Polsce w praktyce aż do połowy 2016 r. wykorzystanie technologii nie było od podatników wymagane, a ich wdrożenie mogło wyłącznie ułatwić rozliczenie podatków oraz ogólny nadzór nad działalnością. Jak wskazano wyżej, automatyzacja procesu rozliczeń podatkowych była stosowana głównie w dużych firmach z uwagi na skalę działalności i dużą liczbę transakcji, które wymagały

³ Enterprise resource planning – ERP.

⁴ T. Gospodarek, *Systemy ERP. Modelowanie, projektowanie, wdrażanie*, Gliwice 2015.

odpowiedniego zaraportowania dla celów podatkowych i księgowych. Najczęściej odbywało się to poprzez automatyzację funkcji podatkowych w zaawansowanych systemach finansowo-księgowych klasy ERP.

Niewątpliwie należy wyznaczyć punkt zwrotny w procesie wykorzystania technologii w systemie podatkowym w Polsce, jakim było wprowadzenie obowiązku raportowania w formie JPK i konieczności comiesięcznego przesyłania drogą elektroniczną JPK_VAT, czyli rejestrów VAT w formie struktury pliku JPK.

Struktury JPK_VAT były wymagane najpierw od największych podatników⁵, a obecnie obowiązek ich przygotowania spoczywa na każdym podatniku, nawet mikroprzedsiębiorcy. Wdrożenie JPK zbiegło się również z wycofaniem możliwości składania większości deklaracji podatkowych drogą papierową. Uzasadniona wydaje się więc teza, że **w Polsce prawdziwa rewolucja technologiczna w rozliczaniu podatków rozpoczęła się wraz z wprowadzeniem JPK.**

Należy zadać więc pytanie, dlaczego w ogóle nastąpiła rewolucja technologiczna w podatkach? Niewątpliwie można wyróżnić dwie grupy czynników, które w pewnym sensie wymusiły zmiany w sposobie rozliczania podatków i spowodowały wykorzystanie technologii przez podatników.

Pierwszą grupę czynników stanowią czynniki technologiczne, które wpływają głównie na fakultatywne wdrażanie nowych technologii przez podatników. W ramach tej grupy można wyróżnić:

- 1) ogólne zaawansowanie technologiczne, w tym możliwość prostej komunikacji drogą elektroniczną zarówno z organami podatkowymi, jak i w ramach przedsiębiorstwa podatnika,
- 2) konieczność szybkiej oraz szczegółowej analizy tzw. „big data” i raportowania tych danych do międzynarodowych grup kapitałowych przez podatników,
- 3) wzrost kosztów pracy i konieczność automatyzacji czynności powtarzalnych,
- 4) rozwijającą się infrastrukturę i zasoby umożliwiające wdrożenie nowych technologii,
- 5) korzystanie z nowoczesnych technologii, w tym z systemów ERP, bez których działalność wielu podatników byłaby niemożliwa lub znacznie utrudniona z uwagi na jej skalę.

Na drugą grupę czynników składają się czynniki profiskalne, które wpływają na wymuszone stosowanie technologii do rozliczania podatków. W tej grupie znajduje się:

⁵ Od lipca 2016 roku.

- 1) konieczność ograniczenia oszustw i nadużyć podatkowych, które możliwe są do wychwycenia wyłącznie w przypadku nieustającej i bieżącej analizy przeprowadzanych transakcji przez organy skarbowe,
- 2) potrzeba wprowadzenia transparentności rozliczeń podatkowych, która umożliwiłaby analizę transakcji pomiędzy kontrahentami i identyfikację transakcji nieprawidłowych,
- 3) zapewnienie pełnej przejrzystości działań podatnika,
- 4) automatyzacja kontroli podatkowej i wzrost jej skuteczności dzięki możliwości weryfikacji niemalże wszystkich transakcji podatnika w sposób niezwykle dokładny,
- 5) zapobieganie zdarzeniom, które wpływają negatywnie na stan finansów państwa,
- 6) chęć dokładnego przewidywania dochodów państwa i możliwość szybkiego reagowania na zmiany,
- 7) zmniejszenie kosztów funkcjonowania administracji skarbowej, dzięki wykorzystaniu nowych technologii,
- 8) możliwość krzyżowej weryfikacji transakcji B2B dzięki obustronnemu raportowaniu transakcji przez podatników, jak w przypadku JPK_VAT.

Technologie podatkowe w Polsce i na świecie

Stopień wymuszonej automatyzacji rozliczania podatków w poszczególnych państwach znacząco się różni. Oczywiście jest, że tempo oraz sposób cyfryzacji rozliczeń podatkowych jest inny w każdym kraju, jednak wszystkie państwa dążą do tego samego – zamierzają zbierać, przetwarzać oraz raportować dane podatkowe, a poprzez ich właściwą analizę umożliwić dokonywanie skutecznych i efektywnych kontroli podatkowych przy użyciu możliwie najmniejszej ilości zasobów.

Poniżej zostały przedstawione przykłady państw, które są zaawansowane w procesie automatyzacji rozliczeń podatkowych i wdrożyły ciekawe instrumenty wymuszające cyfryzację rozliczeń podatkowych. Punktem wyjścia będzie Polska, która do tej pory wdrożyła szereg rozwiniętych mechanizmów zapewniających organom podatkowym dostęp do ogromnej bazy danych dotyczących działalności każdego podatnika. Nie zawsze jednak organy są wyposażone w narzędzie wystarczające do analizy takich zasobów danych, chociaż w tym zakresie niewątpliwie widoczny jest ciągły postęp.

Polska

JPK

JPK obecnie składa się z siedmiu struktur odwzorowujących poszczególne rejestry i dokumenty księgowo-podatkowe i bazuje na opracowanym przez OECD modelu pliku SAF-T⁶. Pliki tworzone są w formacie XML. Jedynie struktura JPK_VAT która odzwierciedla rejestry VAT jest przesyłana przez podatników bez wezwania, w miesięcznych okresach w terminach wyznaczonych do złożenia miesięcznej deklaracji VAT. Należy zaznaczyć, że miesięczne okresy raportowania JPK_VAT dotyczą również tych podatników, którzy składają kwartalne deklaracje VAT. Pozostałe struktury powinny zostać organom przekazane przez podatnika na wezwanie.

Dane zawarte w przesyłanych plikach JPK_VAT obejmują wszystkie transakcje podlegające opodatkowaniu VAT, a więc dają dość dokładną informację o prowadzonej przez podatnika działalności. Należy przy tym zaznaczyć, że uzyskując dane zarówno po stronie VAT należnego, jak i VAT naliczonego, organy są w stanie powiązać wykazany VAT naliczony z VAT należnym, co powinno ograniczyć potencjalną możliwość wyłudzenia niezapłaconego podatku VAT, tj. wychwycić sytuację, gdy podatek naliczony został odliczony, zaś VAT należny nie został wykazany. Dodatkowo przesyłane przez wszystkich podatników pliki JPK_VAT w praktyce tworzą elektroniczny rejestr faktur znajdujący się w bazie organów podatkowych, gdyż organy mają informację o każdej rozliczonej dla podatku VAT fakturze zarówno po stronie zakupów, jak i sprzedaży.

Pozostałe struktury obejmują:

- księgi rachunkowe – JPK_KR,
- wyciągi bankowe – JPK_WB,
- magazyn – JPK_MAG,
- faktury sprzedażowe – JPK_FA (wiersz po wierszu),
- podatkową księgę przychodów i rozchodów – JPK_PKPIR,
- ewidencję przychodów – JPK_EWP.

STIR

Ustawa wprowadzająca STIR⁷ miała za zadanie ograniczyć lukę w podatku VAT spowodowaną wyłudzeniami. Ustawa wprowadziła system, który ma na celu

⁶ Single Audit File for Tax – standard zaprezentowany przez OECD. Pozwala na ustandaryzowanie raportowania danych finansowych. Cechuje się uniwersalną strukturą, której wymogi mogą być spełnione przez wszystkich podatników.

⁷ Ustawa z 24 listopada 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania wykorzystywaniu sektora finansowego do wyłudzeń skarbowych (Dz.U. z 2017 r., poz. 2491).

eliminowanie z obrotu gospodarczego podstawionych firm oszukujących uczciwych przedsiębiorców i przez to wzmacnianie bezpieczeństwa podatników VAT w obrocie gospodarczym.

Cel ten realizowany jest przez Szefa Krajowej Administracji Skarbowej poprzez wykorzystanie danych znajdujących się w systemie teleinformatycznym izby rozliczeniowej oraz specjalnego algorytmu, który w oparciu o dostępne dane określa tzw. wskaźnik ryzyka (algorytm nie został udostępniony). Proces wykorzystywania i przetwarzania danych jest zautomatyzowany, a Szef Krajowej Administracji Skarbowej, banki oraz SKOKi otrzymują wyniki analizy tych danych – m.in. w formie określenia wskaźników ryzyka uwzględniających również przepisy ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

W przypadku wystąpienia określonego poziomu ryzyka według ustawionych systemowo algorytmów Szef Krajowej Administracji Skarbowej jest uprawniony do zablokowania firmowego rachunku bankowego na 72 godziny z możliwością przedłużenia blokady na kolejne 3 miesiące. Skutki STIR mogą więc stanowić istotne zagrożenie dla sprawnego funkcjonowania przedsiębiorstw, zaś wynikają wyłącznie z w pełni zautomatyzowanych funkcji systemu. Istotne jest zatem przyjęcie odpowiednich założeń systemowych, aby wyniki były właściwe i pozwoliły osiągnąć założone cele w postaci ograniczenia oszustw podatkowych.

Sprawozdania finansowe w wersji elektronicznej

Pełna cyfryzacja w Polsce od 1 października 2018 r. objęła również sprawozdania finansowe, które powinny być przekazywane w formie pliku XML o strukturze logicznej i formacie udostępnionym w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

MDR

Wdrożenie systemu MDR⁸ (tj. obowiązku raportowania schematów podatkowych) stanowi w pewnym stopniu implementację dyrektywy Rady Unii Europejskiej 2018/822 z dnia 25 maja 2018 r. Polski model idzie jednak znacznie dalej. Dzięki obowiązującemu od 1 stycznia 2019 r. systemowi raportowania Szef Krajowej Administracji Skarbowej jest informowany o działaniach podatników, które będą spełniały określone w ustawie przesłanki.

Przesłanki te jednak są bardzo szerokie i nieostre, co powoduje, że precyzyjne ustalenie, które schematy powinny być raportowane, a które nie, jest na tyle trudne,

⁸ Ang. *mandatory disclosure rules*.

że wiele podmiotów może raportować wszystkie otrzymywane porady dotyczące podatków.

Raportowanie dokonywane jest za pomocą pliku XML o określonej strukturze, który będzie następnie analizowany przez organy podatkowe, prawdopodobnie w pewnym zakresie w sposób automatyczny. Organy mogą więc uzyskać informację również o planowanych działaniach podatników, co w zestawieniu z danymi zawartymi w JPK, umożliwi pełną kontrolę podatkową przy użyciu automatycznych algorytmów (m.in. z uwzględnieniem zaraportowanych schematów podatkowych).

Kasy fiskalne online

Planowane jest wprowadzenie w Polsce elektronicznych kas fiskalnych i e-paragonów. Przygotowany w tym zakresie rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz ustawy – Prawo o miarach⁹ ma na celu wprowadzenie rozwiązania pozwalającego na stosowanie do ewidencji sprzedaży i kwot podatku należnego ze sprzedaży na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych kas rejestrujących przesyłających dane do centralnego systemu teleinformatycznego prowadzonego przez Szefa Krajowej Administracji Skarbowej (tzw. kasy online). Projekt przewiduje, że zostanie utworzone Centralne Repozytorium Kas, do którego będą przesyłane dane z kas rejestrujących w sposób ciągły, zautomatyzowany i bezpośredni, w ustalonej elektronicznej strukturze logicznej (JPK).

Deklaracja VAT w formie JPK i centralny rejestr faktur

W najbliższej przyszłości ciekawą formą cyfryzacji ma być również odejście od obowiązku składania standardowych deklaracji VAT, które mają zostać zastąpione rozszerzeniem zakresu danych zawartych w pliku JPK_VAT o pola występujące w deklaracji. Propozycja taka została przedstawiona w projekcie ustawy z dnia 30 listopada o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz ustawy – Ordynacja podatkowa.

Co istotne, w projekcie przedstawiono również uregulowania dotyczące utworzenia i funkcjonowania Centralnego Rejestru Faktur. W praktyce można uznać, że dane dotyczące poszczególnych faktur są już obecnie zawarte w pliku JPK_VAT składanym obowiązkowo przez wszystkich podatników od 1 stycznia 2018 r. Nazwanie zbioru danych Centralnym Rejestrem Faktur pokazuje, że organy podatkowe zaczynają dostrzegać i korzystać z możliwości analizy danych zawartych w JPK_VAT.

⁹ Druk sejmowy nr 2503.

Podsumowanie

Mając powyższe na uwadze, należy zaznaczyć, iż Polska poczyniła w ciągu ostatnich dwóch, trzech lat dość zawansowane zmiany w cyfryzacji rozliczeń podatkowych mające na celu uzyskanie pełnej informacji o podatniku i prowadzonej przez niego działalności. Podatnicy zostali zobligowani do przedstawienia niemal wszystkich danych finansowych w formie elektronicznej. Kolejne zmiany w tym zakresie są planowane jeszcze w 2019 r. Właściwa analiza informacji pochodzących z plików JPK, sprawozdań finansowych, STIR oraz MDR pozwoli uzyskać informację o bieżącym statusie podatnika, ale również umożliwi prognozowanie sytuacji podatnika w przyszłości – co przełoży się na możliwość określenia przyszłych przychodów budżetowych.

Brazylia

Uwierzytelnianie wystawianych faktur w czasie rzeczywistym

Członek grupy BRICS¹⁰ jest obecnie jednym z liderów w digitalizacji systemu podatkowego. Już od 2002 r. Brazylia rozpoczęła proces wdrażania systemów umożliwiających brazylijskim organom podatkowym pozyskiwanie danych z firmowych kont, ich faktur i operacji podatkowych. Brazylia w 2008 r. wdrożyła Publiczny System Księgowy (SPED), który zawiera cyfrową księgowość (EFD), oraz faktury elektroniczne (NF-e). Wdrożony w Brazylii system e-fakturowania jest wyjątkowo ciekawy z uwagi na fakt, iż każda wystawiona faktura musi być wysłana organom i uwierzytelniona przez brazylijski organ podatkowy przed jej przesłaniem kontrahentowi. Organy podatkowe mają więc możliwość weryfikacji faktury zanim zostanie ona dopuszczona do obiegu gospodarczego. Faktura zawiera więc cyfrową informację potwierdzoną z organem podatkowym.

Włochy

Spesometro i uwierzytelnianie wystawianych faktur w czasie rzeczywistym

We Włoszech obowiązuje zarówno konieczność przesyłania rejestrów VAT w formie plików XML, analogicznie jak w przypadku polskiego JPK_VAT, jak również od 2019 r. istnieje konieczność uwierzytelniania faktur przez organy podatkowe. Uwierzytelnianie odbywa się w czasie rzeczywistym, czyli model działa podobnie do wdrożonego w Brazylii.

¹⁰ Określenie grupy państw rozwijających się Brazylii, Rosji, Indii, Chin oraz Republiki Południowej Afryki.

Węgry

Raportowanie faktur w czasie rzeczywistym

Od 1 lipca 2018 r. w przypadku transakcji pomiędzy przedsiębiorcami wszyscy podatnicy VAT zostali zobligowani do przesyłania w formacie XML, w ciągu 24 godzin, krajowych faktur sprzedaży o wartości podatku przekraczającej 100 000 HUF. Co ciekawe, w przypadku niewypełnienia tego obowiązku, kary w wysokości do 500 000 HUF będą nakładane na każdą niezareportowaną fakturę.

Węgierskie organy uzyskały tym samym możliwości kontroli wystawionych faktur już po upływie 24 godzin od ich wystawienia, jednak należy wskazać, że system ten pozwala wyłącznie kontrolować wystawione już faktury, a nie uwierzytelniać faktury przed ich wystawieniem, jak ma to miejsce we Włoszech i w Brazylii.

Hiszpania

SII – Suministro Inmediato de Información

Jedną z bardziej zaawansowanych form plików SAF-T – SII – stanowi w istocie częściowy rejestr VAT, w ramach którego znajdują się dane dotyczące wystawionych lub otrzymanych faktur, które powinny być co do zasady raportowane w ciągu 4 dni od wystawienia lub otrzymania. SII zawiera więc informację zarówno o wystawionych, jak i otrzymanych fakturach i pozwala powiązać podatek VAT należny z podatkiem VAT naliczonym. SII obejmuje również transakcje wewnątrzspółnotowe i w tym przypadku termin 4 dniowy płynie od momentu wydania lub otrzymania towaru przez podatnika.

Wielka Brytania

Making Tax Digital

Wielka Brytania jest również uznawana za lidera wśród państw wprowadzających pełną automatyzację systemów podatkowych. Wielka Brytania nie korzysta jednak z wzoru opracowanego przez OECD – SAF-T. Proces cyfryzacji nosi nawet własną nazwę „Making Tax Digital”. W ramach tego procesu dąży się do automatycznego raportowania poszczególnych wyników rozliczeń VAT (saldo z deklaracji VAT), dzięki wykorzystaniu interfejsu API i praktycznie bezpośredniemu połączeniu systemu podatnika z systemem brytyjskich organów podatkowych. W konsekwencji rozliczenia podatkowe będą raportowane w czasie rzeczywistym bezpośrednio do systemu brytyjskich organów skarbowych. Obowiązki dla podatników w zakresie elektronicznych rozliczeń są wprowadzane stopniowo, w zakresie VAT dla dużych podatników już od 1 kwietnia 2019 r.

Konsekwencje zmian technologicznych

Powszechnie dostępne technologie, które były wcześniej zupełnie nieznanne (jak JPK) bądź były fakultatywnie wprowadzane przez podatników (funkcje podatkowe w systemie ERP), pozwalają automatyzować całkowicie lub w znacznym stopniu część procesów finansowych. Należy przy tym zauważyć, iż wykorzystanie takich technologii powinno zapewnić również większe bezpieczeństwo, gdyż automatyzacja procesów i ich automatyczny audyt pozwala zminimalizować ryzyko popełnienia błędu w operacjach finansowych.

Niewątpliwie kolejne zmiany wprowadzane w ramach wymuszonej cyfryzacji rozliczeń podatkowych oznaczały dla wielu podatników okresowy wzrost nakładów na rozliczenie podatków oraz pewne problemy związane z implementacją i koniecznością dostosowania się do określonych przez organy skarbowe wymogów.

Bieżący efekt rewolucji podatkowej w Polsce można zauważyć m.in. poprzez spadek w rankingu „Paying Taxes 2018”¹¹ o 4 miejsca – z miejsca 47 na miejsce 51. Jest to jednak prawdopodobnie skutek konieczności wdrażania wielu zmian, które w dłuższej perspektywie mogą jednak pozytywnie wpłynąć na rozliczanie podatków w Polsce, o ile niektóre procesy zostaną jeszcze bardziej zautomatyzowane¹².

Kolejną konsekwencją przymusowej digitalizacji rozliczenia podatków jest możliwość dokonywania automatycznych kontroli podatkowych. Z uzasadnienia do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw¹³ dość jasno wynika cel wprowadzenia zmian. Jest nim chęć przeprowadzenia elektronicznych kontroli podatkowych i kontroli skarbowych poprzez właściwe zaprojektowanie struktur JPK, a także opracowanie aplikacji dla organów podatkowych i organów kontroli skarbowej, która będzie obsługiwała pliki JPK dostarczone przez kontrolowanych. Dochodzimy więc obecnie do sytuacji, w której transparentność rozliczeń podatkowych znacznie wzrasta.

Nie można jednak nie zauważyć zagrożeń, jakie wiążą się z dostępem do praktycznie nieograniczonych informacji o podatnikach przez urzędników skarbowych i z możliwością nieautoryzowanego dostępu do tych danych.

Przymuszona cyfryzacja podatków może również oznaczać pozytywne skutki dla samych podatników wiążące się ze wzrostem konkurencyjności na rynku IT oraz większą powszechnością stosowanych rozwiązań, a co za tym idzie, znaczą-

¹¹ Raport przygotowany przez firmę doradczą PwC i Bank Światowy.

¹² Wniosek znajduje potwierdzenie na stronie 14 raportu „Paying Taxes 2019” opublikowanego przez PwC na stronie <https://www.pwc.com/gx/en/paying-taxes/pdf/pwc-paying-taxes-2019.pdf> (dostęp: 21.12.2018).

¹³ Druk sejmowy nr 3462.

cym spadkiem ich cen. Nie można również pominąć faktu, że możliwości, które uzyskują organy podatkowe, mogą być wykorzystywane również przez samych podatników. Wewnętrzna automatyczna kontrola rozliczeń podatkowych powinna pozwolić podatnikom na ograniczenie ryzyka podatkowego i identyfikację ewentualnych pomyłek jeszcze przed ich zaraportowaniem organom podatkowym. Jednolita struktura plików pozwala opracować również firmom doradczym aplikacje, które znacznie oszczędzą ich czas potrzebny do przeprowadzenia standardowego audytu podatkowego, a jednolita forma przedstawienia danych umożliwi wykorzystanie tych aplikacji w sposób uniwersalny.

Należy jednak zaznaczyć, że postęp technologiczny dopiero się zaczął i wiele musi zostać jeszcze zrobione zarówno po stronie podatników, jak i organów podatkowych, aby w pełni wykorzystać potencjał i możliwości, jakie niesie ze sobą digitalizacja rozliczeń podatkowych.

Potencjalne kierunki rozwoju

Teza wskazana na początku niniejszej publikacji, zgodnie z którą w Polsce prawdziwa rewolucja technologiczna w rozliczaniu podatków rozpoczęła się wraz z wprowadzeniem JPK, znajduje potwierdzenie, gdyż od tego momentu wprowadzono szereg mechanizmów wymuszających raportowanie przez podatników danych finansowych umożliwiających ich automatyczną analizę i weryfikację. Samo wprowadzenie plików JPK było pierwszym krokiem, który rozpoczął proces wymuszonej cyfryzacji rozliczania podatków. Jest to jednak niewątpliwie ciągle początkowa faza procesu.

Proces digitalizacji przyspiesza i daje już wymierne korzyści zarówno organom skarbowym, jak i samym podatnikom. Niewątpliwie digitalizacja zdarzeń faktycznych i rozliczeń podatkowych w postaci cyfrowej będzie w pełni powszechnym zjawiskiem, gdyż korzyści płynące z zastosowania nowych technologii są ogromne. Oczywiście etap przejścia do nowych form raportowania podatkowego jest pełen wyzwań, przed którymi stoją zarówno organy, jak i podatnicy, ale konieczność zmian jest nieunikniona.

Różne są scenariusze dotyczące tego, jak będzie wyglądało rozliczanie podatków za 5–10 lat. Na światowym Forum Ekonomicznym w Davos w 2016 r. 816 obserwatorów wskazało, że w roku 2023 i 2025 organy skarbowe zastosują metodę blockchain do ściągania podatków¹⁴. Czym jest kojarząca się z bitcoinem technologia? Jest to zdecentralizowana i rozproszona sieć P2P (peer-to-peer), w ramach

¹⁴ <https://www.coindesk.com/world-economic-forum-governments-blockchain> (dostęp: 21.12.2018).

której dokonanie określonej czynności musi zostać zaakceptowane przez wszystkich użytkowników, a historia każdego zdarzenia jest zapisywana i udostępniana pozostałym użytkownikom. W tym zakresie również pojawiają się raporty firm doradczych pokazujące możliwości, które daje zastosowanie technologii blockchain¹⁵. Należy jednak zaznaczyć, iż powszechne wprowadzenie tej technologii wiązałoby się z ogromnymi kosztami dla administracji podatkowej oraz poważnymi problemami z jej zrozumieniem przez podatników.

Jeszcze ciekawszym rozwiązaniem byłoby utworzenie specjalnej waluty do rozliczania podatku VAT. Rozwiązanie takie przedstawili Richard Ainsworth, Mu-saad Alwohaibi i Mike Cheetham¹⁶ w ramach propozycji dla Rady Współpracy Zatoki Perskiej. Co ciekawe, w niektórych krajach, w tym w Polsce, swoisty „VATcoin” już istnieje, gdyż taki charakter mają środki znajdujące się na kontach VAT podatników, którymi można wyłącznie dokonywać płatności odpowiadającej wartości podatku VAT.¹⁷

W perspektywie długofalowej użycie nowych technologii będzie zmierzać do całkowitej zmiany obecnie znanego nam świata podatków, zaś organy podatkowe staną się z jednej strony bardziej zależne od gromadzenia danych podatkowych w postaci cyfrowej i ich analizy, a z drugiej strony korzystanie z tych technologii powinno znacząco ograniczyć przejawy oszustw podatkowych. Niewątpliwie dalsza digitalizacja podatków jest nieunikniona i z tą świadomością powinni oswoić się wszyscy podatnicy, inwestując w odpowiednie narzędzia IT, które pozwolą na wypełnienie wymogów fiskalnych, a jednocześnie na usprawnienie wewnętrznych procesów w firmie i tym samym ograniczenie ryzyk podatkowych.

Bibliografia

- Ainsworth R., Alwohaibi M., Cheetham M., *Vatcoin: the GCC's Cryptotaxcurrency*, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2916321 (dostęp: 21.12.2018).
- Deloitte, *Technologia Blockchain i jej potencjał w podatkach*, grudzień, 2017, <https://www2.deloitte.com/pl/pl/pages/tax/articles/blockchain-technology.html>
- Gospodarek T., *Systemy ERP. Modelowanie, projektowanie, wdrażanie*, Gliwice 2015. <https://www.coindesk.com/world-economic-forum-governments-blockchain> (dostęp: 21.12.2018).
- PWC, *Paying Taxes 2019*, <https://www.pwc.com/gx/en/paying-taxes/pdf/pwc-paying-taxes-2019.pdf> (dostęp: 21.12.2018).

¹⁵ Przykładowo raport firmy Deloitte – „Technologia Blockchain i jej potencjał w podatkach”.

¹⁶ R. Ainsworth, M. Alwohaibi, M. Cheetham, *Vatcoin: the GCC's Cryptotaxcurrency*, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2916321 (dostęp: 21.12.2018).

¹⁷ W związku z wprowadzeniem mechanizmu podzielonej płatności od 1 lipca 2018 r.